

Handelshøyskolen BI

MAN 51932 Bærekraft i praksis

Term paper 6-0 W

Predefinert informasjon

Startdato: 07-02-2024 09:00 CET
Sluttdato: 03-06-2024 12:00 CEST
Eksamensform: P
Termin: 202410
Vurderingsform: Norsk 6-trinns skala (A-F)
Flowkode: 202410||11730||IN02||W||P
External assessor: External assessor 1
Internal assessor: Internal assessor 1

Deltaker

Navn: Steinar Bustad

Informasjon fra deltaker

Tittel *:	Bærekraft - muligheter og utfordringer
Navn på veileder *:	Tor Grenness

Inneholder besvarelsen konfidensielt materiale?: Nei

Kan besvarelsen offentliggjøres?: Ja

Gruppe

Gruppenavn: (Anonymisert)

Gruppenummer: 22

Andre medlemmer i gruppen: Deltakeren har innlevert i en enkeltmannsgruppe

Innholdsfortegnelse:

Sammendrag	3
1.0 Innledning.....	4
2.0 Teoridel	6
2.1 Større fokus på SMB	6
2.2 Bærekraftssertifisering.....	6
2.3 Åpenhetsloven og nye rapporteringsstandarder.....	6
2.3 Barrierer for implementering av bærekraftige strategier i SMB	7
2.4 Modell for implementering av bærekraftige strategier hos SMB.....	9
2.5 Ekstern støtte for å overkomme barrierer ved implementering av bærekraftige strategier	10
3.0 Metodevalg:.....	11
3.1 Kvantitativ del	11
3.2 Kvalitativ del	11
3.3 Fordeler med kombinert metode	12
4.0 Resultater	12
4.1 Resultater fra undersøkelsen om bærekraft i SMB i Asker kommune.....	12
4.2 Oversikt over resultater og funn fra Intervjuer med fire bedrifter	14
4.2.1 Intervju med bedrifter som er bærekraftssertifisert.....	14
Bedrift A (60 ansatte).....	14
Bedrift B (4 ansatte – en gründerbedrift).....	15
4.2.2 Intervju med bedrifter som ikke er bærekraftssertifisert.	15
Bedrift C (15 ansatte).....	15
Bedrift D (2 ansatte, men mange leietakere).....	16
5.0 Drøfting	17
5.1 Drøfting av resultater og funn.....	17
5.2 Styrker og svakheter ved studien	18
6.0 Konklusjon	19
Referanser.....	21

Sammendrag

Prosjektoppgaven " Hva er mulige årsaker til at mange ledere i små og mellomstore bedrifter ikke er opptatt av bærekraft i egen virksomhet" tar for seg utfordringene små og mellomstore bedrifter (SMB) i Asker kommune møter når de skal implementere bærekraft i sine virksomheter. Til tross for de kjente fordelene med bærekraftssertifisering, som økt omdømme og konkurransevne, viser det seg at kun en liten andel av SMB er miljøfyrtårnsertifiserte.

Hovedfokus i oppgaven er å utforske årsakene bak SMB-ledernes manglende engasjement for bærekraft, samt å identifisere og drøfte barrierer som hindrer disse bedriftene i å ta bærekraftige valg. Disse barrierene inkluderer mangel på informasjon, høye kostnader og kompleksiteten ved sertifiseringsprosessen. Oppgaven kombinerer kvantitative data fra en spørreundersøkelse og kvalitative data fra intervjuer for å gi et helhetlig bilde av situasjonen.

Videre drøfter oppgaven viktigheten av ledelsens engasjement og behovet for ekstern støtte for å overvinne de identifiserte barrierene. Gjennom å peke på behovet for økt informasjon, økonomisk støtte, og teknisk veiledning, tar oppgaven sikte på å identifisere utfordringer til hinder for å fremme bærekraft blant SMB i Asker.

1.0 Innledning

Bærekraft har blitt et stadig mer sentralt tema i samfunnet, som ikke bare handler om miljømessig ansvar, men også om sosialt og økonomisk ansvar. I mitt arbeid som leder for Asker næringsforening er jeg opptatt av og engasjert i implementering av bærekraftsmålene i bedrifter i kommunen. Jeg mener at integrering av bærekraftsmålene i virksomhetenes strategiske planer kan bidra til økt verdiskaping.

SMB utgjør ca 99 % av alle bedrifter og står for 70 % av sysselsettingen i OECD-land og bidrar med over 50 % av BNP i høyinntektsland (McKinsey & Company 2022). Norsk næringsliv består nesten utelukkende av små og mellomstore bedrifter, som utgjør en viktig del av norsk økonomi. Selv om de store bedriftene kan ha flere tusen ansatte, jobber rundt 60 prosent av arbeidstakerne i privat sektor i små og mellomstore bedrifter (SMB Norge, 2020).

I Norge er små og mellomstore bedrifter (SMB) virksomheter med færre enn 100 ansatte. I EU defineres mellomstore bedrifter som bedrifter med opptil 250 ansatte. Bedrifter med mer enn 100 ansatte er regnet som store i Norge. Det er derfor vanskelig å sammenligne tallmateriale fra SMB'er i EU med tall for SMB'er i Norge, men hovedtrekkene er de samme.

I Norge er det registrert 656 410 virksomheter (SSB, 2024). Dette inkluderer offentlige, private, ideelle og andre organisasjoner. 99% av organisasjonene er SMB og står samlet for nesten halvparten av den årlige verdiskapingen i Norge. Det er også denne sektoren som skaper flest nye jobber. Hele 2 av 3 nye jobber i privat sektor blir etablert i landets små og mellomstore bedrifter. I 70 prosent av landets kommuner består næringslivet utelukkende av SMB, som dermed står for samtlige arbeidsplasser i privat sektor i de kommunene (SMB Norge, 2020).

Opgaven er begrenset til å gjelde aktive AS og ENK med omsetning over 500 000,- ([Purehelp.no](https://purehelp.no), 2024). I Asker kommune er det 3249 bedrifter innenfor denne definisjonen og av disse har 3 209 færre enn 100 ansatte (99%).

Ulike interessenter forventer i økende grad at bedrifter tilstreber en høy grad av bærekraft i sin virksomhet. Dette er viktig for bedriftens renommé, og for hvordan bedriften oppfattes i forhold til verdi og betydning for fellesskapet.

Bærekraftsertifisering innebærer en formell anerkjennelse av at bedriften oppfyller visse miljømessige, sosiale og styringsmessige standarder. Med denne bakgrunnen har det overrasket meg hvor liten grad SMB i min kommune er opptatt av bærekraft i egen virksomhet. Det er tydelig at det fortsatt er et stort behov for å øke bevisstheten og forståelsen for fordelene ved bærekraftige praksiser blant SMB.

Bærekraftssertifisering kan hjelpe bedrifter med å synliggjøre engasjement for bærekraft overfor kunder, investorer og andre interessenter. Til tross for økt fokus på bærekraft i næringslivet, er svært få SMB bærekraftssertifisert. Det finnes ulike sertifiseringsordninger, og for å avgrense oppgaven vil det fokuseres på miljøfyrtårnsertifisering som er den vanligste bærekraftsertifiseringen i Norge. På landsbasis er 6 % av bedriftene miljøfyrtårnsertifisert. I Asker kommune er kun 138 av ca. 3 200 aktive private bedrifter miljøfyrtårnsertifisert. Dette tilsvarer bare 4 % av bedriftene, noen som er bekymringsfullt (Miljøfyrtårn 2024a)

Det har ikke tidligere blitt undersøkt i hvilken grad ledere i SMB i Asker kommune er opptatt av bærekraft i egen virksomhet, eller hvor høyt de prioriterer bærekraft i sine strategier. Videre mangler det kunnskap om hvordan dette reflekteres i deres ledelsesmessige beslutninger og handlinger. Med bakgrunn i dette tar oppgaven sikte på å undersøke hvordan ledere forstår og verdsetter bærekraft i egen virksomhet, og hvordan dette påvirker deres tilnærming til forretningsstrategi, drift og ledelse.

Problemstillingen for denne prosjektoppgaven er:

Hva er mulige årsaker til at mange ledere i små og mellomstore bedrifter ikke er opptatt av bærekraft i egen virksomhet?

Ved å identifisere barrierer og drivere for bærekraftsertifisering hos SMB, vil denne oppgaven kunne bidra med kunnskap og innsikt som kan gi grunnlag for tiltak som fremmer bærekraft i SMB. Dette vil kunne forbedre deres konkurranseevne, og øke sannsynligheten for at de oppfyller kravene til bærekraftig forretningsdrift.

2.0 Teoridel

2.1 Større fokus på SMB

Det er en økning i antall Europeiske studier som undersøker miljømessig bærekraft i SMB'er. Imidlertid er det ikke gjort mange undersøkelser om SMB og deres forhold til bærekraft i Norge. Flere av undersøkelsene som er gjort er ikke relevante for norske forhold, da enkelte omhandler land og regioner det ikke er naturlig å sammenligne seg med og/eller har en annen definisjon av SMB. Jeg har i oppgaven valgt artikler som er relevante for norske forhold.

2.2 Bærekraftssertifisering

I denne oppgaven er det spesielt fokusert på miljøfyrtårnsertifisering. Miljøfyrtårn er den første nasjonale ordningen i Europa som er blitt anerkjent av EU. Det betyr at sertifiserte virksomheter kan fremlegge Miljøfyrtårn-sertifikatet som dokumentasjon når offentlige oppdragsgivere i andre europeiske land gjennomfører konkurranser, og det er stilt krav om EMAS eller andre miljøledelsessystemer.

Miljøfyrtårn tilbyr et konkret sertifiseringsverktøy og et effektivt miljøledelsessystem – som skal hjelpe virksomheter med å redusere miljøbelastningen, stimulere til grønn omstilling og øke konkurransekraften (Miljøfyrtårn 2024b).

En bedrift som velger å Miljøfyrtårn-sertifisere seg skal være i stand til å møte nye utfordringer og gripe nye muligheter i et arbeidsliv som er i rask endring.

Miljøfyrtårn gir en oppskrift på hva virksomheten må gjøre for å sertifisere seg og redskaper for hvordan den kan gjøre det. Ved hjelp til kontinuerlig og målrettet arbeid med høyere miljøprestasjoner og lavere klimaavtrykk (Miljøfyrtårn 2024c).

2.3 Åpenhetsloven og nye rapporteringsstandarder

Den norske Åpenhetsloven skal fremme virksomheters respekt for grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold i forbindelse med produksjon av varer og levering av tjenester. Loven skal også bidra til å sikre allmennheten tilgang til informasjon om hvordan virksomhetene håndterer negative konsekvenser på disse områdene (Lovdata 2021)

Loven gjelder for større virksomheter med salgsinntekt over 70 millioner kroner, balansesum over 35 millioner kroner og gjennomsnittlig antall ansatte på 50 årsverk i regnskapsåret. Selv om rapportering iht Åpenhetsloven i første omgang er et krav til store bedrifter vil den også påvirke SMB. Disse bedriftene har ofte leveranser eller samarbeid med store bedrifter og åpenhetsloven krever åpenhet fra hele verdikjeden selskapet er engasjert i. Dette påvirker leverandører og underleverandører allerede i dag.

EUs nye rapporteringsstandarder for bærekraft, Corporate Sustainability Reporting Standards (CSRS), stiller krav til at virksomheter skal utføre en dobbel vesentlighetsanalyse. Disse standardene vil gjelde i Norge. Dobbelt vesentlighetsanalyse innebærer at bedriftene må vurdere:

- Hvilke påvirkninger og avtrykk virksomheten har eller kan ha på omverdenen – på klima, miljø, samfunn og mennesker
- Hvordan omverdenen – blant annet klimaendringer, endringer i økosystem, økte reguleringer og endring i tilgang på ulike råvarer og ressurser – påvirker og kan påvirke virksomheten finansielt (BDO 2024)

EU-kommisjonen skal innen 30. juni 2024 vedta egne, enklere, standarder for bærekraftsrapportering SMB. Innfasingen av plikt til å rapportere om bærekraftforhold for noterte små og mellomstore foretak for regnskapsår som starter 1. januar 2026 eller senere (med adgang til å utsette til 1. januar 2028), og adgangen disse foretakene skal ha til å rapportere etter enklere «SMB-standarder» (NOU 2023: 15). Dette setter krav til mange SMB innen 2028. Alle de nye rapporteringskravene innebærer at SMB må innta en bevisst holdning i forhold til ESG.

Rapporteringen vil bygge på en vesentlighetsanalyse som hjelper virksomheter med å kartlegge og prioritere hvilke vesentlige tema de bør jobbe med og rapportere på innen bærekraft; klima og miljø, sosiale forhold og økonomi/virksomhetsstyring. Den er et viktig verktøy for å sikre at dere jobber med de riktige og mest vesentlige områdene innen bærekraft, som har betydning for virksomheten og deres interesser.

2.3 Barrierer for implementering av bærekraftige strategier i SMB

Bakos et al., (2020) studerer utfordringene og fremdriften SMB møter i deres innsats for å oppnå miljømessig bærekraft. Studien er basert på en omfattende gjennomgang av 122

studier publisert mellom 2013 og 2019, og den analyserer mønstre og trender innenfor drivere og barrierer for bærekraftig adopsjon blant SMB.

En av de største driverne for SMB til å implementere bærekraftige praksiser er økonomisk fordeler, inkludert kostnadsbesparelser og økt konkurranseevne.

Regjeringens reguleringer og lovpålagte krav fungerer også som viktige drivere. Bedrifter er ofte motivert til å følge miljøreguleringer for å unngå bøter og juridiske konsekvenser. Ledelsens engasjement og bedriftens kultur spiller en kritisk rolle i å drive bærekraftige initiativer. Bedrifter med en positiv miljøkultur og sterkt ledelsesengasjement har lettere for å implementere grønne praksiser (Bakos et al. 2020).

SMB mangler ofte de nødvendige økonomiske ressursene og teknologiske kapasitetene til å gjennomføre bærekraftige tiltak. Manglende kunnskap og forståelse om miljømessig bærekraft hindrer SMB i å ta i bruk grønne praksiser. Fravær av tilstrekkelig støtte fra myndigheter, inkludert insentiver og lån, er en betydelig barriere. Høye startkostnader og kompleksiteten ved å implementere bærekraftige tiltak avskrekker mange SMB-er fra å engasjere seg i miljøvennlige aktiviteter.

Studier viser at samarbeid med institusjoner og myndigheter kan lette implementeringen av bærekraftige løsninger. Det er et behov for mer sektor-spesifikk forskning for å utvikle bedre verktøy og strategier for ulike typer SMB (Bakos et al. 2020).

Anna Eitrem og Anita Meidell (2021) undersøker i artikkelen "Bærekraftsansvarlige i små og mellomstore bedrifter", rollen til bærekraftsansvarlige i SMB sammenlignet med store bedrifter. Artikkelen fokuserer på tre hovedbarrierer som hindrer SMB i bærekraftsarbeidet: mangel på kunnskap og erfaring, manglende bevissthet om fordeler og ulemper med bærekraft, samt tid og ressurser.

De konkluderer med at de SMB som har kommet lengst med bærekraftsarbeidet, kompensere for manglende tid og ressurser ved å trekke på eksterne interessenter. Bærekraftsansvarlige i SMB spiller en avgjørende rolle i å redusere barrierene for bærekraft ved å utnytte deres kompetanse og erfaring samt å integrere bærekraft i forretningsmodellen. Det er viktig for SMB å få økt støtte og ressurser for å kunne drive effektivt bærekraftarbeid (Eitrem & Meidell 2021).

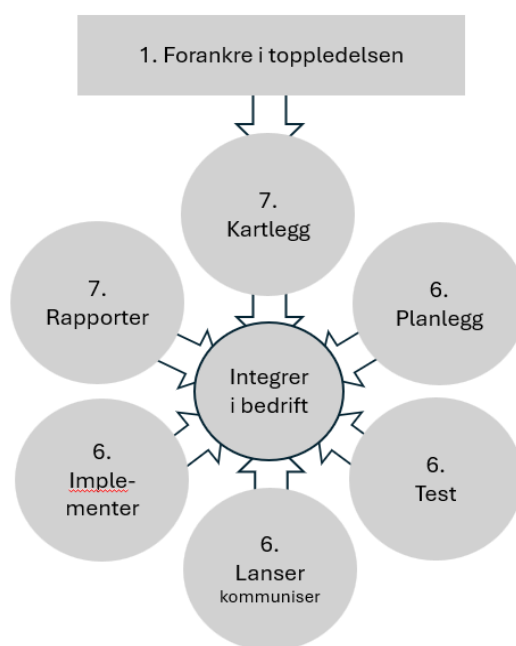
2.4 Modell for implementering av bærekraftige strategier hos SMB

Ditlev-Simonsen (2023) beskriver en strategimodell for selskaper i hvordan man kan utøve samfunnsansvar og drive bærekraftig. Modellen gir en oppskrift på syv trinn for innføring av bærekraft i bedriften. Disse trinnene er: Forankring i toppledelsen, kartlegging, planlegging, testing, lansering, implementering og rapportering. Hvert trinn er nødvendig i prosessen for å integrere bærekraft i bedriftens strategi.

Modellen starter med forankring i toppledelsen. Dette er det grunnleggende. I SMB er det ofte her det hele stopper. Hva som hindrer ledelsen i å implementere bærekraft i bedriften er sentralt for denne oppgaven. Et forslag til hvordan dette kan gjøres basert på den trinnvise oppskriften er også beskrevet.

En bærekraftig tilnærming i bedriften starter ofte med enkeltpersoner. Hvorvidt man kommer i gang, og hvilken retning initiativet tar, kommer ofte an på hvem disse personene er, personlige interesser, engasjement og hvor de befinner seg i bedriftens hierarki. For å nærme seg bærekraft strategisk må initiativet komme fra eller være forankret i toppledelsen eller etterspurt av styret (Ditlev-Simonsen C. D 2023).

I de små bedriftene er veien mellom toppledelse og styret svært kort. Ofte er daglig leder både daglig leder og styreleder. Det blir derfor nødvendig at initiativet ligger forankret hos toppledelsen ved daglig leder.

Figur 1 Oppskrift for innføring av bærekraft i bedriften (Ditlev-Simonsen 2023).

2.5 Ekstern støtte for å overkomme barrierer ved implementering av bærekraftige strategier

Journeault et al., (2021) studerer behovet for å forbedre den sosiale og miljømessige ytelsen til SMB. Disse bedriftene anses som nøkkelaktører i arbeidet med å oppnå nasjonale bærekraftsmål, men sliter fortsatt med å integrere sosiale og miljømessige hensyn i sine forretningsmodeller. Barrierene for å gjøre dette inkluderer begrenset bevissthet om påvirkningen og fordelene ved bærekraft, mangel på tid og ressurser, samt manglende ferdigheter og ekspertise. For å støtte SMB i å implementere bærekraftige strategier, har denne studien som mål å identifisere hvordan barrierene kan overvinnes.

Studien undersøker de viktige samarbeidende rollene som ulike interessenter kan spille for å støtte bærekraftig adopsjon i SMB og hvordan disse rollene bidrar til å overvinne barrierene. Studien baserer seg på tretten casestudier og identifiserer fem komplementære roller som støtter implementering av bærekraft i SMB. De ulike rollene beskrives som trener, analytiker, koordinator, spesialist og finansieringskilde. Funnene i studien viser at det er mulig å forbedre bærekraftfokus i SMB ved å tilrettelegge for utvikling av et nettverk av interessenter som kan bidra inn i disse kritiske rollene (Journeault et al., 2021)

Kim N. Gabrielli (2021) beskriver i artikkelen "Bærekraft: Konkrete veikart kan hjelpe SMB" hvordan SMB kan dra nytte av konkrete strategier for å bli mer bærekraftige. Den fremhever behovet for at SMB i større grad engasjerer seg i bærekraftige praksiser og gir anbefalinger for hvordan dette kan oppnås gjennom inkludert bruk av rammeverk som FN Global Compacts ti prinsipper for ansvarlig næringsliv.

Mange SMB mangler tid og kompetanse til å gjennomføre grønn omstilling. Store bedrifter har ofte ressurser til å ansette dedikerte bærekraftansatte, mens SMB må håndtere dette med begrensede ressurser. Kompleksiteten i bærekraftrapportering og behovet for spesifikk kunnskap gjør det vanskelig for SMB å komme i gang med bærekraftarbeid.

Artikkelen konkluderer med at SMB har en unik mulighet til å identifisere og handle på bærekraftsområder som er vesentlige for deres bransje og virksomhet. For å lykkes med bærekraftarbeid må SMB bruke konkrete verktøy og rammeverk som gir retning og struktur til deres innsats (Gabrielli, K. 2021).

3.0 Metodevalg:

For å undersøke problemstillingen, har jeg valgt en blandet metodisk tilnærming som kombinerer kvantitative og kvalitative metoder. Denne tilnærmingen gir en helhetlig forståelse av hvordan SMB-ledere i Asker kommune forholder seg til bærekraft.

3.1 Kvantitativ del

Den kvantitative delen av studien vil bestå av en spørreskjemaundersøkelse (vedlegg 1) gjennomført hos medlemsbedriftene i Asker Næringsforening. Spørreskjema er sendt til 450 ledere i SMB i Asker kommune. Spørreskjemaet inneholder ti spørsmål med svaralternativer, samt ett spørsmål der respondenten selv kunne formulere sin tilbakemelding. Spørsmålene er relatert til bedriftens holdninger til bærekraft. Målet med undersøkelsen var å innhente informasjon som grunnlag for å vurdere: status i forhold til bærekraft, interesse for miljøsertifisering, identifisere barrierer og muligheter for videreutvikling av bærekraft. Spørsmålene er utformet for å identifisere lederens holdninger, kunnskaper og praksiser knyttet til bærekraft. Det er også benyttet ett spørsmål basert på en 6-punkt Likert skala for å måle hvor viktig leder anser at miljøsertifisering er for bedriftens omdømme og konkurranseevne? I tillegg inneholder spørreskjemaet noen åpne spørsmål som gir respondentene mulighet til å uttrykke sine meninger og oppfatninger i egne ord.

Formålet med den kvantitative undersøkelsen er å samle inn et bredt spekter av data som kan kvantifiseres og analyseres statistisk. Ved å bruke Likert-skalaen måles intensiteten av holdninger og oppfatninger, og de åpne spørsmålene gir ytterligere kontekst, forståelse og innsikt i forhold til de kvantitative funnene.

3.2 Kvalitativ del

For å oppnå en dypere forståelse av temaet benyttet jeg kvalitativ metode (Grennes & Nygaard 2022; Dalland, O. 2020) og gjennomføre fire intervjuer. Intervjuene er utført med to bedriftsledere som har implementert en bærekraftig strategi og to bedriftsledere som ennå ikke har implementert bærekraft i sin forretningsstrategi og ikke er bærekraftssertifisert. Intervjuobjektene ble tilfeldig valgt fra respondentene. De ble forspurt og bekreftet sin deltagelse. De ble opplyst om at informasjonen ble behandlet konfidensielt og at skriftlig respons ble anonymisert.

Intervjuguiden (vedlegg 2) er semi-strukturert, hvilket betyr at jeg har brukt en forhåndsdefinerte spørsmål med mål om å innhente ytterligere informasjon om bedriftens holdning til bærekraft og ledelse.

3.3 Fordeler med kombinert metode

Bruken av en kombinert metodisk tilnærming har flere fordeler. Kombinasjonen av metodene gir en mer omfattende forståelse av problemstillingen, hvor kvantitative data kan generaliseres til en større populasjon, mens kvalitative data gir dybdeinnsikt (Grennes & Nygaard 2022; Dalland, O. 2020).

Ved å kombinere metodene, vil undersøkelsen gi oversikt over situasjonen og gi rom for mer detaljerte og nyanserte svar. Dette gir en rikere og mer komplett forståelse av hvordan SMB-ledere i Asker kommune forholder seg til bærekraft, samt hvilke barrierer og muligheter de møter i implementeringen av bærekraftige strategier.

4.0 Resultater

4.1 Resultater fra undersøkelsen om bærekraft i SMB i Asker kommune.

Undersøkelsen ble distribuert til ledelsen i 464 bedrifter i Asker kommune. Alle bedriftene var medlem av Asker Næringsforening. Undersøkelsen er derfor kun representativ for de bedriftene som er medlem.

Størrelsen på bedriften ble ikke differensiert i utsendelsen, ettersom dette var inkludert som et av spørsmålene i undersøkelsen. Undersøkelseskjemaet var utformet slik at svaret kunne gis anonymt og det var frivillig om bedrifter inkludere sitt bedriftsnavn. Totalt 79 bedrifter besvarte undersøkelsen. Dette utgjør 17 prosent av de totalt utsendte undersøkelsene.

84,4% av de som svarte på undersøkelsen var små og mellomstore bedrifter (SMB), mens 15,6% var store bedrifter med over 100 ansatte.

53,8% av bedriftene er allerede bærekraftssertifisert, 5,2% er i prosess for å bli sertifisert, og 41% er ikke sertifisert.

72,1% av de sertifiserte bedriftene har Miljøfyrtårn-sertifisering, mens 27,9% har andre relevante sertifiseringer basert på egne bransjekrav. De største bedriftene har en ISO 14001 sertifisering

Blant bedriftene som ikke er sertifisert, har 43,2% planer om å bli bærekraftssertifisert, mens 56,8% ikke har slike planer.

Viktige barrierer for sertifisering inkluderer mangel på informasjon om fordelene med sertifisering (40%), kostnader (20%), og ressurskrav knyttet til sertifiseringsprosessen (2,9%).

76,3% anser miljøsertifisering som viktig til svært viktig for bedriftens omdømme og konkurransevne, mens 23,7% mener det ikke er viktig.

De viktigste fordelene bærekraftssertifisering som oppgis er styrket omdømme og styrket merkevare (40,8%), forbedret klima- og miljøfotavtrykk (26,8%), og økt markedsandel eller tilgang til nye markeder (15,5%).

38,3% av bedriftene trenger informasjon og opplæring om miljøsertifisering, like mange trenger finansiell støtte og konsultasjon.

27,3% av bedriftene ønsker økonomisk støtte, mens 28,8% trenger teknisk og administrativ veiledning.

62,2% av bedriftene har ikke et eget bærekraftsregnskap, mens 35,2% har det.

57,3% av bedriftene har en egen bærekraftsstrategi, 38,7% har ikke, og 3,9% har en strategi under utvikling eller inkludert i en overordnet strategi.

Resultatene fra undersøkelsen viser at mens mange bedrifter ser verdien av bærekraftssertifisering og rapporterer om positive effekter for omdømme og konkurransevne, er det fortsatt betydelige barrierer som hindrer bredere adopsjon. Disse inkluderer kostnader, mangel på informasjon, og behovet for mer støtte og ressurser. Det er et tydelig behov for økt bevissthet og støtte for å hjelpe SMB i Asker med å implementere bærekraftige praksiser og oppnå sertifisering.

4.2 Oversikt over resultater og funn fra Intervjuer med fire bedrifter

4.2.1 Intervju med bedrifter som er bærekraftssertifisert.

Bedrift A (60 ansatte)

Bedriften er den norske avdelingen av et europeisk selskap.. Daglig leder i bedriften ble intervjuet.

Den største fordelen som understrekes er at bedriftens bærekraftsstrategi og miljøfyrtårnsertifisering har gitt økt bevissthet blant ansatte og bedre systematikk i rapportering av miljøfotavtrykk. Innsikten og fokuset har ført til stolthet blant de ansatte og har vist seg som en rekrutteringsfordel. Spesielt Miljøfyrtårnsertifiseringen har hatt innvirkning på bedriftskulturen. Den har bevisstgjort de ansatte og integrert systematisk arbeid for å redusere utslipp. Det har også endret bedriftens syn på miljøansvar.

Sertifiseringsprosessen og arbeidet med en bærekraftsstrategi er håndtert gjennom å integrere bærekraftsarbeidet i den eksisterende strategien, og dermed opplevdes det ikke som en ressurskrevende prosess eller tilleggskostnad.

Bedriften hadde allerede et godt og veletablerte HMS-verktøy i bedriften, men det understrekes at veilederen fra Miljøfyrtårn var en viktig ressurs som bidro til å avmystifisere prosessen og gjøre det enklere å ta første steg mot sertifisering.

Arbeidet var godt forankret i bedriftens toppledelse. Et sterkt ledelsesengasjement har vært avgjørende. Samtidig har den endret bedriftens organisasjon ved at flere er involvert i arbeidet med den bærekraftige strategien. Bedriften utnevnte ambassadører i alle avdelinger som hjalp til med å forankre bærekraftsmålene i en egen strategigruppe.

I dag er ESG en av seks bærebjelker i bedriftens kommunikasjon og strategi. Det ble understreket at dette arbeidet ikke var et resultat av internasjonalt press. Konsernet har en egen bærekraftsansvarlig på hovedkontoret som representerer alle landene selskapet er engasjert i. Norge oppleves som lang fremme når det gjelder å implementere bærekraft sammenlignet med selskapets avdelinger i andre land.

Til tross for at bedriften kun har 60 ansatte rapporterer de i forhold til Åpenhetsloven. Norge er først ute med å implementere rapportering på dette området. Dette er lagt merke til i de andre landene.

Bedrift B (4 ansatte – en gründerbedrift)

Bedriften ble etablert i 2022 og er fortsatt i oppstartsfasen, men opplever god vekst og har allerede en bærekraftig omsetning. Daglig leder ble intervjuet.

Bedriften har satset på ESG fra dag en. Hele forretningsstrategien er bygget opp knyttet til bærekraftige løsninger. Det benyttes lokale produsenter og bedriften har en klar inkluderende profil. Bærekraftsertifisering har vært avgjørende for konkurransekraften, og bedriften har fått flere avtaler på grunn av sin sertifisering både innen klima/Miljø og sosial bærekraft.

Alle prosesser i bedriften gjennomføres med fokus på bærekraft, både klima- og sosial bærekraft er viktige i den daglige driften.

Selve prosessen for å bli miljøfyrtårnsertifisert var krevende på grunn av analyser og implementering av løsninger som ledelsen ikke hadde tenkt på, men ingen spesifikke utfordringer stoppet sertifiseringen. Prosessen var svært lærerik og gav mange nye impulser.

Sosial profil sertifisering gjennom Asker Næringsforening, støttet av Asker kommune, var viktig, og gav nye forretningsideer. De bidro til å gjøre bedriften enda bedre til å inkludere mennesker som stod utenfor etablert arbeidsliv. ESG er nå fundamentet for bedriften, og ledelsen ser behov for ekstern støtte for å utvikle bærekraftsregnskap.

4.2.2 Intervju med bedrifter som ikke er bærekraftssertifisert.

Bedrift C (15 ansatte)

Bedriften ble etablert i 2016 og er fortsatt i sterk vekst og betegner seg som en gründerbedrift. Styreleder og gründer ble intervjuet.

Bærekraft har vært inntil nå vært bortprioritert på grunn av fokus på daglig drift og mangel på interne ressurser. Bedriften er klar over fordelene, spesielt innen sosial

taksonomi for seniorer. Selv om bedriften er under oppbygging, har den sterke støttespillere på eiersiden. Dette gjør at de vil kunne spille på interne ressurser i en bærekraftsprosess, men det vil være nyttig med eksterne støtteordninger.

Selv om bedriften ikke er bærekraftssertifisert er bærekraft er en del av bedriftens strategi, men har ikke vært prioritert på grunn av andre økonomiske mål.

For å lykkes med økt fokus og implementering av en bærekraft må alt forankres i toppledelsen og styret for å integrere bærekraft i strategien.

Bedriften planlegger miljøfyrtårnsertifisering i fremtiden, men for øyeblikket prioriteres ikke dette på grunn av interne ressurser og fokus på drift.

Bedrift D (2 ansatte, men mange leietakere)

Bedriften er etablert og markerer seg tydelig lokalt. Daglig leder ble intervjuet.

Bedriften er ikke bærekraftssertifisert på grunn av høye kostnader og prioritering av tid versus drift. Bedriften ser behov for å miljøfyrtårnsertifisere seg, men trenger støtte og ressurser til gjennomføringen. Spesielt energikartlegging er viktig for bedriften. Bedriften ser ikke åpenbare fordeler med sertifisering, men erkjenner viktigheten i kontakt med offentlige instanser.

Det vil være svært nyttig med støtte til kurs bistand fra eksterne ressurser. Bærekraft vil bli prioritert når det sammenfaller med økonomiske mål og nødvendige tiltak. Styret har ikke tatt initiativ til dette, men bankens krav om energikartlegging har begynt å påvirke. Derfor antas det at bærekraftige strategier vil bli viktigere fremover.

Gjennom intervjuene var det tydelig at bærekraftsertifiserte bedrifter ser konkrete fordeler ved å integrere bærekraft i sine strategier, mens ikke-sertifiserte bedrifter står overfor utfordringer knyttet til ressurser og prioriteringer. For å øke bærekraftsengasjement blant SMB er det behov for mer støtte, ressurser, informasjon og bevisstgjøring om de langsiktige fordelene ved bærekraft.

5.0 Drøfting

5.1 Drøfting av resultater og funn

Undersøkelsen ble utført blant ledelsen i 464 bedrifter i Asker kommune, og totalt svarte 79 bedrifter på undersøkelsen, noe som utgjør 17 prosent av de utsendte undersøkelsene. Dette gir en representativ oversikt over holdningene til bærekraft blant medlemmene av Asker Næringsforening.

Teorien viser at økonomiske fordeler, som kostnadsbesparelser og økt konkurranseevne, er betydelige drivere for SMB til å implementere bærekraftige praksiser (Bakos et al., 2020). Det er påpekt at regulatoriske krav og ledelsens engasjement spiller en kritisk rolle i å drive bærekraftige initiativer. Ved å gjøre SMB oppmerksomme på dette kan det bidra å motivere til bærekraftige innsatser.

53,8% av bedriftene er sertifisert, hvorav 72,1% har Miljøfyrtårn-sertifisering. Dette viser en relativt høy grad av sertifisering blant respondentene. Ved at bedrifter som erfarer nytten av bærekraftinnsatser deler sine erfaringer kan dette motivere andre ledere til å implementere bærekraftstiltak.

De viktigste barrierene for sertifisering er mangel på informasjon (40%) og kostnader (20%). Disse funnene samsvarer med teorien om at manglende kunnskap og høye kostnader er betydelige hindringer (Journeault et al., 2021). Informasjon og veiledning kan bidra til engasjement, innsikt og utvikling av bærekraft.

76,3% anser miljøsertifisering som viktig for bedriftens omdømme og konkurranseevne. Dette støtter teorien om at bærekraft kan forbedre en bedrifts markedsposisjon (McKinsey & Company, 2024).

I intervjuene rapporterte bedrift A at Miljøfyrtårn-sertifiseringen har ført til økt bevissthet blant ansatte og bedre systematikk i rapportering av miljøfotavtrykk. Dette har skapt stolthet blant de ansatte og fungert som en rekrutteringsfordel. Integrering av bærekraft i strategien har vært vellykket takket være sterkt ledelsesengasjement. Dette støtter teorien om at ledelsens engasjement er avgjørende for implementering av bærekraftige strategier (Ditlev-Simonsen, 2023).

Bedrift B, en gründerbedrift, har hatt bærekraft som kjerne i sin forretningsstrategi fra starten. De har opplevd at sertifisering har vært avgjørende for konkurransekraften. Prosessen med å bli sertifisert var krevende, men gav mange nye impulser. Dette viser at selv små bedrifter kan dra nytte av bærekraftssertifisering dersom de har et sterkt fokus og engasjement fra ledelsen. Slike suksesshistorier kan deles på arenaer der bedriftsledere møtes. Dette kan gi motivasjon og ideer til utvikling av bærekraft i egen virksomhet.

Bedrift C har ikke prioritert bærekraft på grunn av fokus på daglig drift og mangel på ressurser. De er klar over fordelene, spesielt innen sosial taksonomi for seniorer, men mangler støtte og ressurser. Dette viser viktigheten av ekstern støtte for å overkomme barrierer (Eitrem & Meidell, 2021). Eksempelvis kan en bedriftsleder som har erfaring med bærekraftige strategier, veilede en mer uerfaren bedriftsleder.

Bedrift D har ikke sertifisert seg på grunn av høye kostnader og prioritering av tid. Den intervjuede lederen ser behovet for sertifisering og ønsker støtte til kurs og bistand fra eksterne ressurser. Dette er i tråd med teorien om at bedrifter trenger økonomisk og teknisk støtte for å lette prosessen med bærekraftssertifisering (Gabrielli, 2021).

Resultatene fra undersøkelsen og intervjuene bekrefter teorien om at økonomiske barrierer, mangel på informasjon og ressurser er de største hindringene for SMB i å implementere bærekraftige praksiser. Ledelsens engasjement og støtte fra eksterne aktører er kritisk for å overkomme disse barrierene. Funnene understreker behovet for økt bevissthet, informasjon og støtte for å hjelpe SMB med å integrere bærekraft i deres forretningsstrategier. Det er svært positivt at flere bedriftsledere ønsker å utvikle bærekraftige bedrifter.

5.2 Styrker og svakheter ved studien

Å vurdere om en relativt liten undersøkelse er representativ for en større gruppe, i dette hvor en undersøkelse ble sendt til 60 av totalt 3200 bedrifter og ble besvart av 79 bedrifter krever at vi vurderer flere aspekter. En svarprosent på omtrent 17% (79 av 460 bedrifter) er relativt lav, men ikke uvanlig i undersøkelser sendt til bedrifter i denne sammenheng. Imidlertid er det viktig å vurdere om de som svarte kan tenkes å representere hele spekteret av bedriftene som ble invitert til å delta. Selv om 460 bedrifter utgjør en brøkdel av de totalt 3200 bedriftene, er det avgjørende at utvalget er tilfeldig og representativt for hele gruppen. Dersom utvalget er skjevt mot en bestemt

type bedrifter eller industrier, vil dette kunne skape bias i resultatene. For at en undersøkelse skal anses som representativ, er det viktig at den fanger opp variabiliteten i den større gruppen. Dette inkluderer størrelse på bedriftene, type industri, geografisk plassering, og andre relevante demografiske faktorer.

Undersøkelsen er gjort blant bedrifter som er medlem i Asker Næringsforening og er kun representativ for denne gruppen. Det er derfor ikke mulig å si at alle andre bedrifter i Asker kommune har samme synspunkt, men sammenlignet med teorien som danner grunnlag for denne oppgaven er svarene troverdige.

Selv om undersøkelsen har respons fra en mindre del av den totale gruppen av bedrifter, kan den gi verdifull innsikt. For å øke representativiteten er den kvantitative metoden kombinert med intervjuer for å få frem en dypere innsikt.

6.0 Konklusjon

Gjennom undersøkelsen og intervjuene fremheves betydningen av bærekraft både for bedriftens omdømme og økonomiske gevinst, men peker også på at SMB ofte ikke er bærekraftssertifisert. Et sentralt funn er at suksessen med bærekraftsinitiativer henger tett sammen med engasjement fra toppledelsen. Dette fremheves i teorien og det bekreftes i undersøkelsen og i intervjuene.

Til tross for reguleringer og kjente fordeler av bærekraftssertifisering er kun 4% av SMB i Asker kommune miljøfyrtårnsertifiserte, noe som indikerer et gap mellom potensielle fordeler og faktisk engasjement i bærekraft.

Blant de største barrierene for SMB er mangel på informasjon, høye kostnader og kompleksiteten i sertifiseringsprosessen. Dette er de viktigste hindringene for implementering av bærekraftige strategier.

De som er sertifiserte, rapporterer om økt bevissthet om miljøansvar blant ansatte og forbedret systematikk i miljørapporteringen. Manglende ressurser og andre prioriteter enn bærekraft hindrer implementering av bærekraftige praksiser.

Det er et sterkt behov for økt støtte og ressurser for å fremme bærekraft blant SMB, og det anbefales mer målrettet informasjonsformidling og finansiell støtte for å overkomme de identifiserte barrierene.

For å øke bærekraftsengasjementet blant SMB i Asker kommune er det nødvendig med mer informasjon, økonomisk støtte, og teknisk veiledning. Sterkt ledelsesengasjement, forankring i toppledelsen og støtte fra eksterne aktører er avgjørende for å lykkes med bærekraftige strategier. Implementering av bærekraftige praksiser kan gi betydelige fordeler som forbedret omdømme og økt konkurranseevne.

Referanser

- Bakos, J., Siu, M., Orengo, A., Kasiri, N. (2020). An analysis of environmental sustainability in small & medium-sized enterprises: Patterns and trends. *Business Strategy and the Environment*, 29, 1285-1296.
- BDO (2024). Vesentlighetsanalyse. <https://www.bdo.no/nb-no/tjenester/b%C3%A6rekraft/baerekraftsrapportering/vesentlighetsanalyse>
- Dalland, O. (2020). Metode og oppgaveskriving. Gyldendal akademisk.
- Ditlev-Simonsen, C. D. (2023). Strategi for bærekraftig forretningsdrift. Universitetsforlaget. ISBN 978-82-15-05670-8
- Eitrem, A., Meidell, A., (2021). Bærekraftsansvarlige i små og mellomstore bedrifter. *MAGMA* 05/2021
- Gabrielli, K. N., (2021) Global Compact Norge. Bærekraft: Konkrete veikart kan hjelpe SMB, Viten og forskning, *MAGMA* 05/2021
- Grennes, T., Nygaard, T, M., (2022) Metode og oppgaveskriving. Handelshøgskolen BI. BI Nettstudier
- Journeault, M., Perron, A., Laurie Vallieres, L., (2021) The Collaborative Roles of Stakeholders in Supporting the Adoption of Sustainability in SMEs, *Journal of Environmental Management* 287
- Lovdata (2021). LOV-2021-06-18-99. <https://lovdata.no/dokument/LTI/lov/2021-06-18-99>
- McKinsey & Company. Diaan-Yi Lin, Sruthi Namratha Rayavarapu, Karim Tadjeddine, Rebecca Yeoh. (2022) Beyond financials: Helping small and medium-size enterprises thrive. <https://www.mckinsey.com/industries/public-sector/our-insights/beyond-financials-helping-small-and-medium-size-enterprises-thrive#/>

Miljøfyrtårn (2024a). <https://www.miljofyrtarn.no/virksomhet/om-oss/finn-sertifiserte-virksomheter/>

Miljøfyrtårn (2024b). <https://www.miljofyrtarn.no/virksomhet/om-oss/hvorfor-ta-miljoansvar/>

Miljøfyrtårn (2024c). <https://www.miljofyrtarn.no/virksomhet/om-oss/dette-er-miljofyrtarn/>

NOU 2023: 15. Bærekraftsrapportering

<https://www.regjeringen.no/contentassets/bf46c3c7dc764834a0ce5bc3370918b7/no/pdfs/nou202320230015000dddpdfs.pdf>

Purehelp.no 2024. <https://www.purehelp.no/pro/diagnose>

SMB Norge (2020). Fakta om små og mellomstore bedrifter (SMB) i Norge.

<https://dinbedrift.no/fakta-om-sma-og-mellomstore-bedrifter-i-norge-smb-2/>

SSB (2024) <https://www.ssb.no/virksomheter-foretak-og-regnskap/virksomheter-og-foretak/statistikk/virksomheter>